

Кафедра теорії музики

СИЛАБУС

з дисципліни «Гармонія»

Освітній рівень	Перший (бакалаврський)	Курс	II
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	3,4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	4
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Аудиторних годин	64
Освітньо-професійна програма	Сольне інструментальне та вокальне виконавство	Лекції	-
		Семінари	-
		Практичні	64
		Індивідуальні	-
		Самостійна робота	56
Статус	Обов'язкова	Семестровий контроль	Залік–3 Іспит - 4

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Александрова Оксана Олександрівна
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/theory-of-music/Aleksandrova.pdf
E-mail	aleksoks71@gmail.com
ПІБ, посада	Борисенко Марія Юріївна, кандидат мистецтвознавства, доцент
Профіль викладача	ID ORCID 0000-0002-5690-3917 https://scholar.google.ru/citations?hl=ru&user=-nMcfR0AAAAJ
E-mail	dbor@ukr.net

Силабус навчальної дисципліни складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів. Силабус визначає обсяг знань

здобувачів, алгоритм вивчення дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів.

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення з історією музично-теоретичної думки, послідовне впровадження принципів проблемного викладання матеріалу, оволодіння гармонічним і цілісним аналізом музичного твору.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- категоріальну систему гармонії;
- навчально-методичну та наукову літературу у даній галузі;
- проєктування на теоретичне музикознавство філософських, загально-наукових закономірностей та досягнень суміжних наук.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **уміти**:

- моделювати різностильові блоки в процесі гри гармонічних вправ на фортепіано;
- створювати власні зразки модуляційних прелюдій, варіацій, обробок народних пісень, гармонізацій мелодії та інших голосів у різних стилях – класичних і сучасних;
- практичне оволодіння естетичними критеріями художності в музиці.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **загальних компетентностей**:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **спеціальних (фахових) компетентностей**:

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати

професійні знання у практичній діяльності.

СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією. СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **програмних результатів навчання:**

ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Перелік тем.

Тема 1. Поняття гармонії в категоріальних системах гуманітарних наук.

Тема 2. Гармонія в її взаємозв'язках з іншими компонентами музичного змісту (мелодія, фактура, музична форма, жанр, стиль).

Тема 3. Діатоніка та хроматика як категорії ладового мислення в історично-стильовій динаміці.

Тема 4. Становлення та розвиток гармонії від її джерел до першої половини XVIII. Архаїчні форми багатоголосся: антифон, бурдон, гетерофонія, мішані типи.

Тема 5. Народноладова гармонія та її втілення у професійній музичній творчості.

Тема 6. Розвиток ладогармонічних зв'язків у професійному багатоголоссі пізнього Середньовіччя та Ренесансу.

Тема 7. Ранньокласична, барокова гармонія. Формування тональності, акордових структур. Мелодична фігурація та її історичні різновиди.

Тема 8. Класична гармонія. Затвердження ладотональних функціональних зв'язків та мажоро-мінору. Альтерація. Модуляція. Систематика тональної спорідненості.

Тема 9. Еволюція європейської гармонії у ХІХ столітті. Природа енгармонізму, його різновиди, прийоми та принципи художнього втілення.

Тема 10. Романтична гармонія європейських національних шкіл в її індивідуально-стильових виявах (Ф. Шуберт, Ф. Шопен, Ф. Шуман, Ф. Ліст, Й. Брамс, Р. Вагнер, Е. Гріг, композитори Могутньої купки, П. Чайковський, Г. Малер, М. Лисенко, М. Леонтович, С. Рахманінов, О. Скрейбін, М. Метнер).

Тема 11. Гармонія та композиційні техніки ХХ–ХХІ століть. Розширено-тональна, модальна, атонально-серійна, політональна системи гармонічного мислення в сучасній музиці. Трансформація гармонічної вертикалі.

Тема 12. Гармонія та індивідуальні стилі ХХ століття (І. Стравінський, композитори-нововіденці, композитори французької Шестірки, Д. Шостакович, С. Прокоф'єв, П. Хіндеміт, Г. Свиридов).

Тема 13. Гармонія та музичний авангард (А. Шнітке, С. Губайдуліна, Е. Денісов, А. Волконський, Г. Уствольська, Б. Тищенко).

Тема 14. Гармонія в сучасній українській музиці: від неореомантизму до авангарду (В. Бібик, В. Борисов, В. Годзяцький, Л. Грабовський, Л. Дичко, В. Золотухін, І. Карабиць, В. Мужчиль, В. Пацера, М. Скорик, В. Сильвестров, Є. Станкович, В. Птушкін, С. Турнєєв, О. Щетинський)

Тема 15. Гармонія в джазі.

Форми та технології навчання.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують практичні заняття та проводять самостійну роботу. У процесі самостійної роботи здобувачі поглиблено вивчають матеріал навчальної дисципліни, виконують запропоновані завдання.

Навчальні ресурси.

Навчання проводиться за допомогою *Viber, Messenger, Zoom, Google Meet, e-mail* тощо.

Система оцінювання.

<u>Кількість балів</u>	<u>Національна шкала</u>	<u>ECTS шкала</u>
90–100	<u>Відмінно</u>	A
82–89	<u>Добре</u>	B
75–81	<u>Добре</u>	C
64–74	<u>Задовільно</u>	D
60–63	<u>Задовільно</u>	E
35–59	<u>Незадовільно</u>	FX
1–34	<u>Незадовільно</u>	F

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

90–100–А– відмінно	Засвоєння програми курсу в повному обсязі на високому належному якісному рівні.
82–89–В– добре	Засвоєння програми курсу в повному обсязі на

	належному якісному рівні, із деякими зменшеним показником якості опанування дисципліни в окремих питаннях.
75–81–С– добре	Засвоєння програми курсу в повному обсязі на середньому рівні, із зменшеним показником якості опанування дисципліни в окремих питаннях.
64–74–D– задовільно	Програма курсу засвоєна на посередньому рівні, із наявністю певних недоліків.
60–63–E– задовільно	Програма курсу засвоєна на посередньому, поверхневому рівні, із значними пробілами.
35–59–FX– незадовільно	Програма курсу засвоєна фрагментарно, поверхневий рівень ознайомленості зі складовими програми, знання та вміння є недостатніми для опанування матеріалу курсу.
0–34–F– незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	Програма курсу не засвоєна, немає належного орієнтування та обізнаності в матеріалі курсу.

Інклюзивне навчання.

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у культурно-мистецьких заходах за профілем спеціалізації, участь у міжнародних і вітчизняних наукових конференціях, конкурсах тощо.

Політика навчальної дисципліни.

Викладання дисципліни відповідає вимогам Положення Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського «Про академічну доброчесність» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf> та «Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/%96.pdf>

Рекомендовані джерела.

1. Ассеев. Збірник задач з гармонії. К: Муз. Україна, 1981. 79 с.
2. Андрюсюк П.І. Гармонія в музичних прикладах: Посібник для музичних учимлиць та консерваторій. К.: Мистецтво, 1963. 194 с.
3. Барабашов В. Практический курс гармонии. Ч. I. К.: Музична Україна, 1987. 259 с.

4. Беліченко Н. Завдання з сольфеджіо та гармонії : Слуховий та гармонічний аналіз. Ладові диктанти. Мелодії для гармонізації. Вправи на фортепіано. Харків, 2016.
5. Бондаренко Т. О., Котляревський І. А., Пясковський І. Б., Чижик І. О. Лекції з теорії гармонії : навч. посібник. Житомир, 2018. 356 с.
6. Борисенко М.Ю. Гетерофонні принципи ранніх форм багатоголосся в усній та письмовій музичних традиціях : Методичний посібник з курсу «Поліфонія» для студентів вищих навч. муз. закладів / Харк. нац. ун-т мистецтв імені І.П. Котляревського. – Х. : «С. А. М.» ХНУМ, 2015. – 56 с.
7. Дилецький М. Граматика музикальна; підгот. О. Цалай-Якименко. Фотокопія рукопису 1723 р. К. : Музична Україна, 1970. ХСІІІ, 109 с.
8. Дубінін І. Гармонія : у двох частинах. Частина перша. К.: Музична Україна, 1981. 136 с.
9. Дубінін І. Гармонія : у двох частинах. Частина друга. К.: Музична Україна, 1982. 138 с.
10. Золочевський В.Н. Ладогармонічні засади української музики. К., 1976.
11. Золочевський В.Н. Про модуляцію. К., 1972.
12. Калашник П., Булгаков Л. Музичні диктанти. Мелодії для гармонізації : учбовий посібник для середніх і вищих музичних учбових закладів. К.: Муз. Україна, 1982. – 95 с.
13. Котляревський І.А. Діатоніка та хроматика як категорії музичного мислення. К., 1971.
14. Кравцов Т.С. Гармонія в системі інтонаційних зв'язків. К.: Муз. Україна, 1984. 160 с.
15. Решетніков Л. Б. Про гетерофонний і хоральний склади (до постановки питання) // Проблемы взаимодействия музыкальной науки и учебного процесса. Х.: Харьковский институт искусств им. И. П. Котляревского, 1995. Вып. 2. С. 42–45.
16. Тіц М. Про сучасні проблеми теорії музики. передмова В. Н. Золочевського. Київ : Музична Україна, 1976 . 160 с.
17. Трубінова Л.М. Український пісенний фольклор та композиторська творчість. – Харків: Основа, 2003. – 86 с.
18. Український кант XVII-XVIII століть : збірник . Упоряд., вступ. ст., комент. Л. В. Івченко . Київ : Музична Україна, 1990 . 199 с.
19. Хоминський Й. Історія гармонії та контрапункту. Т. 1. Первісне багатоголосся. Доба органуму. Поліфонія середньовіччя ; [пер. з пол., вступ. ст. і прим. Л. Грабовського]. К. : Музична Україна, 1975. 576 с.
20. Хоминський Й. Історія гармонії та контрапункту. Т. 2. Доба Відродження [пер. з пол. Л. Герасимчука, заг. ред. і прим. Л. Грабовського]. К. : Музична Україна, 1979. 412 с.
21. Цалай-Якименко О. С. Київська школа музики XVII ст.: київське пініє, київська нота, київська граматика. Київ; Львів; Полтава, 2002. 509 с.